Nr. 170 18. maj 1937

Lov for Færøerne om Grandestævne m.m., sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 91 frá 7. juni 2020

§ 1. Paa Grandestævne kan der under Iagttagelse af de Regler, som indeholdes i nærværende Lov eller er foreskrevet ved den øvrige Lovgivning, oprettes:

1) Vedtægter om Brugen af Jordejendomme og Herligheder, som er i Fællig, og om hvis Brug der ikke ifølge Lovgivningen skal træffes Bestemmelse af Haugestævne eller paa anden særlig Maade;
2) Vedtægter om, hvad der skal betales til Tyrehold i vedkommende Bygd;
3) Vedtægter om saadanne Forhold, som i øvrigt ved Lovgivningen er henlagt under Grandestævnets Afgørelse (jfr. Haugelovens §§ 25, 1ste Stykke, sidste Punktum, 30 og 32; Hegnslovens §§ 2, 39 og 42, Punkt 2; Lov om Vands Benyttelse m.m. af “ §§ 3 og 4; Lov om Jagt, Fuglefangst m.v. af 4. April 1928 §§ 2 og 5; Lov om Ødelæggelse af Ravnens Yngel af 11. Marts 1892 § 1).

De under Punkt 1 og 2 nævnte Vedtægter er bindende for alle i vedkommende Sag stemmeberettigede (jfr. § 7). De under Punkt 3 omhandlede Vedtægter er bindende i det Omfang, som er angivet i de paagældende Lovbestemmelser.

§ 2. Ligeledes kan der paa Grandestævne oprettes Vedtægter til Ordning af saadanne indre Bygdeforhold, som har almindelig Betydning for Beboerne uden dog at henhøre under den kommunale Forvaltning. Deslige Vedtægter har imidlertid ikke forbindende Kraft, førend de er godkendt af Amtmanden (jfr. § 14).

§ 3. Grandestævne afholdes i hvert Grandestævnedistrikt for sig. Forandring i den bestaaende Distriktinddeling kan, for saa vidt over Halvdelen af den eller de vedkommende Bygders Husfædre fremsætter Begæring herom paa Grandestævne, foretages af Amtmanden efter Indstilling af Sysselmanden.

§ 4. Grandestævne afholdes i Maanederne Januar eller Februar eller, saafremt Vejrforhold eller lignende maatte hindre dette, da snarest muligt derefter. For at en Sag skal kunne afgøres paa Grandestævne, skal den være anmeldt for Sysselmanden inden det foregaaende Aars 1. November.

§ 5. Sysselmanden har at bekendtgøre, hvilke Sager der for ham er anmeldt til Foretagelse ved Grandestævne. Bekendtgørelsen skal mindst 4 Uger før Grandestævnet bringes til offentlig Kundskab overensstemmende med Lov for Færøerne Nr. 59 af 1. April 1912 om Ophævelse af Kundgørelse ved Kirkestævne. I Bekendtgørelsen skal tillige omtrentlig angives, paa hvilke Dage Sysselmanden kan ventes at være i de forskellige Bygder.

Hvor Godsbestyrelsens Samtykke skal indhentes, har Sysselmanden mindst 4 Uger før Grandestævnet at give Godsbestyrelsen fornøden Meddelelse om Sagens Foretagelse paa Grandestævne.

Selve Dagen for Grandestævnets Afholdelse bliver derefter af Sysselmanden at foranstalte bekendtgjort i de paagældende Bygder med mindst Aftens Varsel paa den efter de stedlige Forhold hensigtsmæssigste Maade.

§ 6. Forhandlingerne paa Grandestævne ledes af Sysselmanden efter en af Bygdens Husfædre ved simpel Stemmeflerhed vedtagen Forretningsorden og indføres i Sysselets Politiprotokol.

Sysselmanden antager to Vidner til at overvære Forhandlingerne og underskrive Protokollen. Det, der er tilført Protokollen med Hensyn til hver enkelt Sag, oplæses ved Afslutningen af Sagens Behandling. Ved Mødets Slutning oplæses desuden, hvad der i øvrigt er tilført Protokollen.

Der tillægges Vidnerne samme Vederlag som Retsvidner, hvilket udredes af Kommunens Kasse. Enhver stemmeberettiget kan faa Udskrift af Protokollen mod det i Loven om Retsafgifter fastsatte Vederlag for Udskrifter.

Forretningsordenen og de indgaaede Vedtægter indføres ved Sysselmandens Foranstaltning i en for Kommunens Regning anskaffet Grandestævnebog for det vedkommende Distrikt. Vedtægten indføres i Bogen inden 1 Maaned efter, at det er endeligt afgjort, at Vedtægten skal træde i Kraft. Bogen skal ligge til Eftersyn paa et af Sysselmanden fastsat passende Sted.

§ 7. Stemmeret paa Grandestævne tilkommer:

a) i de i § 1 Nr. 1 omhandlede Sager enhver i Ejendommen lodtagen Ejer (ved Herlighed enhver Parthaver i Fælliget);
b) i de i § 1 Nr. 2 nævnte Sager enhver i Bygden bosat Koejer;
c) i de i § 1 Nr. 3 omhandlede Sager de i de paagældende Lovbestemmelser angivne Personer;
d) i de i § 2 nævnte Sager enhver i den enkelte Sag interesseret Husfader.

§ 8. Bruger af Jord i offentligt Eje regnes i denne Lov lige med Ejer, medmindre der i enkelte Tilfælde af vedkommende Myndighed er truffet anden Bestemmelse. Anden Bruger kan kun stemme paa Ejers Vegne, hvor dette særlig er fastsat. Ellers kan ingen Stemme for andre uden efter skriftlig Fuldmagt.

§ 9. I de i § 1 Nr. 1 nævnte Sager kan Beslutning tages, naar den vedtages af stemmeberettigede, som tilsammen udgør mindst:
a) Halvdelen af de mødende stemmeberettigedes Antal og
b) Halvdelen af de mødende stemmeberettigedes Marketal samt
c) en Trediedel af hele Marketallet.

Er de stemmeberettigedes Andele i Fælliget bestemt ved andet Forholdstal end Marketal, finder det paagældende Forholdstal tilsvarende Anvendelse.

§ 10. Staar Stemmerne, beregnet efter Antallet (§ 9 a.), og Stemmerne, beregnet efter Marketallet (§ 9 b. og c.), imod hinanden, er Sagen bortfaldet, medmindre saa mange stemmeberettigede som angivet i § 9 a. *eller* § 9 b. paa selve Grandestævnet fremsætter Krav om, at Sagen skal afgøres ved Voldgift.

§ 11. Er Voldgift forlangt ifølge § 10, vil der paa Grandestævnet være at vælge 1 Voldgiftsmand med Stemmeflerhed, beregnet efter de stemmendes Antal, og 1 Voldgiftsmand med Stemmeflerhed, beregnet efter de stemmendes Marketal. Voldgiftsmændene vælger en Opmand, førend de paabegynder Forretningen; er de uenige om hans Valg, vælges han af Sysselmanden. Enhver i Bygden boende Jordbruger, som ikke har fyldt 60 Aar, er pligtig at modtage Valg som Voldgiftsmand eller Opmand.

Voldgiftskendelsen skal afsiges inden 4 Uger efter Grandestævnet og uopholdelig meddeles Sysselmanden. Den har samme Gyldighed som en Grandestævnevedtægt, dog kun for Tidsrummet indtil Firemaanedersdagen efter Grandestævne i det andet derefter følgende Kalenderaar.

§ 12. Reglerne i § 9, 1ste Stykke, finder tilsvarende Anvendelse ved Behandlingen af de i Hegnslovens § 2, 2det Stykke, omhandlede Sager (dog saaledes, at Skattemarketal, beregnet efter Lov Nr. 70 af 23. April 1897 § 6, træder i Stedet for Marketal).

Reglerne i §§ 9-11 finder tilsvarende Anvendelse ved Behandlingen af de Sager, som omhandles i § 1 Nr. 2 (dog saaledes, at Antal af Køer træder i Stedet for Marketal), Haugelovens § 25, 1ste Stykke, sidste Punktum, og Hegnlovens § 42 Punkt 2, Lov om Benyttelse af Indsøer og Vandløb af 18. Maj 1937 §§ 3 og 4 samt Lov om Jagt, Fuglefangst m.v. af 4. April 1928 §§ 2 og 5.

§ 13. Anser Sysselmanden en paa Grandestævne eller ved Voldgift i Overensstemmelse med §§ 9-12 oprettet Vedtægt for lovstridig, stiller han den i Bero, selv om ingen Indsigelse fremkommer imod den, hvorefter han uopholdelig har at indstille Spørgsmaalet til Amtmandens Afgørelse. Ved denne Afgørelse har det sit Forblivende, medmindre Sagen indbringes for Landvæsenskommissionen inden 8 Uger efter, at Amtmandens Afgørelse er kundgjort i vedkommende Bygd.

Saafremt ellers nogen finder sig brøstholden ved en saadan Vedtægt og derfor agter at bestride dens Gyldighed, kan han i Løbet af 8 Uger efter den Dag, da Beslutningen er vedtaget (eller, saafremt Sagen er afgjort ved Voldgift, i Løbet af 8 Uger efter den Dag, da Voldgiftskendelsen er afsagt), indbringe Spørgsmaalet derom for Landvæsenskommissionen. Vedtægten bliver i saa Fald at stille i Bero, indtil Sagen ved Kendelse er blevet endeligt afgjort.

§ 14. Vedtægter angaaende de i § 2 omhandlede Bygdeforhold kan oprettes ved simpel Stemmeflerhed, dog saaledes, at der til en gyldig Beslutning udfordres, at mindst en Trediedel af samtlige stemmeberettigede Husfædre har stemt for Sagen.

Indsigelser imod Vedtægten skal fremsættes for Sysselmanden inden 4 Uger efter dens Oprettelse. Efter denne Frists Udløb skal Sysselmanden indsende Vedtægten med sin Erklæring til Amtmanden, som har at godkende Vedtægten, saafremt han finder, at den egner sig dertil, og samtidig at bestemme, til hvilken Tid den skal træde i Kraft.

§ 15. For hver af de paa Grandestævne oprettede Vedtægter bliver der ved Sysselmandens Foranstaltning af og iblandt de i Sagen stemmeberettigede at vælge en eller flere i Distriktet bosatte Mænd til at føre Tilsyn med, at de i Vedtægten fastsatte Bestemmelser blive overholdt, samt gøre Anmeldelse til Sysselmanden om begaaede Overtrædelser af Vedtægten. Valget foretages paa Grandestævne ved Stemmeflerhed, beregnet efter de stemmendes Antal, for 4 Aar ad Gangen. Foretager de stemmeberettigede intet Valg, vælger Sysselmanden en eller flere Tilsynsmænd. Enhver, der ikke har fyldt 60 Aar, er pligtig at modtage det paa ham faldne Valg, men kan undslaa sig for at modtage Genvalg, førend lige saa lang Tid er forløbet som den, hvori han har udført det omhandlede Hverv.

§ 16. [1] Overtrædelser af de paa Grandestævne oprettede Vedtægter bliver, for saa vidt der ikke ifølge den øvrige Lovgivning er forskyldt anden Straf, at straffe med Bøder, som tilfalder Statskassen.

Bestaar Overtrædelsen i undladelse af at udføre skyldigt Arbejde, Istandsættelse eller lignende, vil efter vedkommende Tilsynsmænds Paastand tillige den forsømmelige være at tilpligte at udføre Arbejdet under en daglig Bøde eller Tilsynsmændene at kende berettigede til at lade det udføre paa hans Bekostning.

Erstatning for Udlæg ved paa den forsømmeliges Vegne at udføre skyldigt Arbejde m.m. kan inddrives ved Udpantning, naar Bestemmelse herom er optaget i Vedtægten, og denne er stadfæstet af Amtmanden.

Med samme Straf som i første Stykke angivet anses Voldgiftsmænd og Opmand for Overtrædelse af de dem ved § 11 paalagte Pligter samt de efter § 15 ansatte Tilsynsmænd for forsætlig Forsømmelse af den dem paahvilende Anmeldelsespligt.

§ 17. [2] [3] Sager, der anlægges i Anledning af de i § 16 ommeldte Overtrædelser, behandles af vedkommende Sysselmand. Paatale kan kun finde Sted efter Anmeldelse fra de i § 15 omhandlede Tilsynsmænd, eller naar den begæres af nogen anden, der er interesseret i den paagældende Vedtægt.

§ 18. Med Hensyn til de enkelte Forretninger, der foretages paa Grandestævne og ikke er omhandlet i denne Lov, har det sit Forblivende ved de i saa Henseende gældende Regler.

§ 19. Bestemmelserne i § 7 a. samt §§ 8-11 og 13 vil ogsaa være at anvende paa Sager, der behandles paa Haugestævne i Henhold til Haugelovens Bestemmelser derom. Har Sysselmanden ledet Haugestævnets Forhandlinger, vil §§ 16 og 17 være at anvende med Hensyn til Vedtægter, oprettet paa Haugestævne. Haugens Bestyrelse overtager for saadanne Vedtægter det i § 15 omhandlede Hverv, medmindre Haugestævnet beslutter, at det skal overdrages til særlige Tilsynsmænd; med disses Valg m.v. forholdes i saa Fald efter § 15.

§ 20. Ved “Haugeloven” forstaas i denne Lov “Lov for Færøerne om Haugers Styrelse og Drift m.m. af 18. Maj 1937”; ved “Hegnsloven” forstaas “Lov for Færøerne om Hegn og Markfred af 18. Maj 1937”.

§ 21. Denne Lov træder i Kraft den 1. Juli 1938, fra hvilken Dag Lov om Grandestævne paa Færøerne af 1. April 1891 ophæves.

---

[1] Broytt við lov nr. 186 frá 7. juni 1958.

[2] Broytt við lovbekendtgørelse nr. 555 af 1. november 1984 om rettens pleje, som sat i kraft ved lov nr. 92 af 23. februar 1988 § 688.

[3] Broytt við løgtingslóg nr. 91 frá 7. juni 2020, har § 79 ljóðar soleiðis: “Henda løgtingslóg kemur í gildi 1. januar 2021.”